

کریم اصفهانیان
نویسنده، پژوهشگر، ادیب، مصحح و شاعر ایرانی در گذشت

داریوش شهبازی

غم دلم را سخت می فشرد از بزرگ مردی بنویسم که هنوز نبودنش را باور نکرده‌ام ناگهان از پیش ما رفت. همزیستی و مصاحبت با او غنیمتی برایم بود هرگاه دلم از سردی دنیا و سختی روزگار به درد می آمد به او زنگ می‌زدم با کلمات و واژه‌های ادیبانه و عارفانه مخصوص خودش و حکایتی از بزرگان ادب سرزمینمان که با تلخی روزگارمان تلفیق می‌کرد مرحمی می‌ساخت و بر دلم می‌گذاشت. این شده بود عادت سالهای مدید ما. آشنایی‌ام با او به حدود سی سال پیش باز می‌گردد که بزرگانی چون روانشادان ایرج افشار و یحیی ذکاء، عبدالله عقیلی، باستانی پاریزی و دیگران در دفتر آینده رفت و آمد داشتند و سبب آشنایی من با ایشان آقای احمد جلالی فراهانی دایی گرامی‌ام بود که با وی در دانشگاه تهران همکلاسی بود. از او خواهش کرده بودم از این طریق کتاب سکه دوران قاجاریه تألیف تازه‌ام را مرحوم ذکاء بازبینی کند.

دیشب (۱۲ بهمن) ساعت حدود هفت به منزل وی زنگ زدم تا با او صحبت کنم برادر ایشان خبر ایست قلبی او را به من داد. گوشی را آرام گذاشتم و لختی گریستم و ساعتهاست در فکر اویم.

بازهم از شمار دو چشم یک تن کم شد. مردی از میان ما رفت که پرهیز از غوغا داشت و دور از حواشی بود. انسانیت و شفقت‌اش بی‌همتا بود. ادیبی بود فاضل، آرام، متین، باوقار، خوش برخورد، خوش گفتار، مهربان و با فرهنگ بود، خلاصه آنچه بود، هرگز نمی‌نمود.

بسیار اندوهگینم که امروز دریغا گوی او باشم مراتب عمیق‌ترین تأسف و تسلیت خود را به خاندان گرامی‌اش و دوستان‌انش عرضه می‌کنم. روحش قرین رحمت الهی باد.

گویی مولانا در رثای اوست سروده:

قالب خاکی به زمین باز داد

روح طبیعی به فلک واسپرد

ماه وجودش ز غباری برست

آب حیاتش به در آمد ز درد

پرتو خورشید جدا شد ز تن

هر چه ز خورشید جدا شد فسرده

صافی انگور به میخانه رفت

چون که اجل خوشه تن را فشرد

کریم اصفهانیان (۲۷ آبان ۱۳۱۵ خ - تبریز - ۱۲ بهمن ۹۴) تاجرزاده‌ای بود که تحصیلاتش را در ابن سینا، دبیرستان فیروز بهرام و مدرسه علمیه تهران گذراند. از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران لیسانس گرفت. استادان او عبدالعظیم خان قریب، جلال‌الدین همایی، محمدتقی مدرس رضوی، محمد معین، ذبیح‌الله صفا، سیدکاظم عصار، صادق کیا، صادق گوهرین، حسن مینوچهر (دانشیار ملک

الشعرای بهار)، صدیقی، بدیع الزمان کردستانی، لطفعلی صورتگر، عیسی سپهبدی، احسان یارشاطر و بدیع الزمان فروزانفر بودند.

از سال ۱۳۴۷ در انتشارات دانشگاه تهران سرگرم شد. بعد از بازنشستگی از سال ۱۳۶۳ در مجله آینده، راهنمای کتاب و بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی با زنده‌یاد ایرج افشار همکاری داشت. وی چهل سال روی اسناد و مدارک دوره قاجاریه به‌ویژه اسناد خاندان غفاری و یادنامه دکتر افشار و فرهنگ ایران زمین سرگرم بوده است. مخزن الوقایع، تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران و نامه یادمان دکتر منوچهر ستوده از آثاری است که به اهتمام اصفهانیان انتشار یافته است. اشعار وی در مجلات و مجموعه‌ها و یادنامه‌ها با نام‌های مستعار گوناگون از جمله "طراز تبریزی" به چشم می‌خورد.

تألیفات:

امین الدوله، فرخ‌بن مهدی، مجموعه اسناد و مدارک، به کوشش کریم اصفهانیان، دانشگاه تهران، ۱۳۵۴

مخزن الوقایع، به کوشش کریم اصفهانیان و قدرت‌الله روشنی، دانشگاه تهران، ۱۳۴۴ ش،

تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران کریم اصفهانیان و جهانگیر قاجاریه، تهران ۱۳۶۸ ش

چندین مجلد پژوهش‌های ایران‌شناسی (نامواره دکتر محمود افشار)؛ و صدها جلد کتاب و مقاله‌ای که به اهتمام وی به جهت اعتلای زبان و ادب پارسی به رشته تحریر درآمده است.